

K problematike tzv. vyššieho overovania listín (superlegalizácii) v Slovenskej republike

V každodennom živote človeka často dochádza k rozličným situáciám, ktorých sprievodným javom či znakom je akútna potreba dôveryhodne preukazovať určité právne relevantné skutočnosti. Môže ísť napr. o dokladovanie času a miesta narodenia či úmrtia určitej fyzickej osoby, o deklarovanie sídla určitej právnickej osoby, o preukazovanie nadobudnutia alebo straty príslušného štátneho občianstva, o preukazovanie dosiahnutého stupňa vzdelania, o deklarovanie splnenia si daňovej povinnosti a podobne. Teda preukázať tieto, ale aj iné právne skutočnosti, ako napr. legálnosť a legitímnosť deklarovaneho vlastníckeho vzťahu k určitej nehnuteľnosti alebo konkrétneho nároku napríklad na vlastnícke užívanie nehnuteľnej veci, je potrebné spravidla prostredníctvom určitej listiny spĺňajúcej príslušným zákonom požadované obsahové a formálne náležitosti. Takéto právne skutočnosti s preukaznou mocou teda právne relevantne deklaruje listina vydaná kompetentným verejným orgánom alebo inštitúciou. Ide pritom o klasický právno-historický jav či procedúru, keďže oficiálnymi miestami verifikované preukazovanie určitých právnych skutočností alebo právnych pomerov sa za určitých okolností a v konkrétnych prípadoch vyžadovalo od rozličných fyzických osôb i právnických osôb už v staroveku. V minulej i súčasnej spoločenskej praxi sa ale možno stretnúť aj so situáciami, keď preukazná hodnota verejnej listiny nie je na aplikáciu určitých právnych noriem postačujúca, a preto sa takáto verejná listina musí zaopatriť vyšším overením. Procedúre vyššieho overenia sa podrobujú teda verejné listiny vydané slovenskými orgánmi, diferencovateľné na justičné verejné listiny a na verejné listiny vydané inými orgánmi. V tejto súvislosti potom zdôrazňujeme, že v podmienkach súčasnej slovenskej a medzinárodnej právnej praxe si verejné listiny vydané slovenskými orgánmi vyžadujú na použitie pred orgánom cudzieho štátu alebo pred orgánmi v cudzine už spomínané tzv. vyššie overenie, pričom toto overenie má formu osvedčenia tzv. apostilou¹ alebo podobu tzv. konzulárnej superlegalizácie.

Za verejnú listinu sa spravidla považuje taký písomný dokument vydaný v listinnej forme, na ktorom je vyznačený odtlačok pečiatky slovenského orgánu, resp. úradu alebo úradnej osoby a podpis príslušnej úradnej osoby.² Z tohto konštatovania v podstate vyplýva, že verejnou listinou nie je výlučne taká listina, ktorú vyhotovil obligatórne alebo fakultatívne slovenský verejný orgán, ale aj listina, ktorú takýto orgán iba či len potvrdil, napr. splnomocnenie, na ktorom notár osvedčil správnosť podpisu osoby.

Tzv. vyššie overovanie listín, čiže superlegalizácia, je neraz (kvázi) problémom, ktorý z určitých subjektívnych pohľadov komplikuje, ba dokonca až retarduje dynamické aktivity o. i. i podnikateľských subjektov vyvíjané na trhu, avšak aj iných právnických a fyzických osôb, zapájajúcich sa buď pasívne, alebo aktívne do každodenného víru spoločenských vzťahov.

¹ Porovnaj s KRÁLIK, J. JAKUBOVIČ, D. *Slovník finančného práva*. 1. vyd. Bratislava : VEDA, 2004, s. 12, ISBN 80-224-0814-X; „Apostila – úradné overenie podpisu alebo podmienky pre príslušné právne úkony, v minulosti na právoplatné otvorenie napr. konta alebo depozita zahraničnej spoločnosti“; a BLACK, Henry Campbell: *Blackuv právnický slovník (1. svazek)*. 6. vyd. Praha : Victoria Publishing, 1993, s. 98. ISBN 80-85605-23-6; „Apostille nebo appostille. Práv. franc. Vsvuka, okrajová poznámka. Doplnění; marginální poznámka. Standardní osvědčení podle Haagské úmluvy z r. 12961 za účelem ověřování dokumentu pro používání v cizích státech“.

² Porovnaj s KRÁLIK, J. Niektoré aktuálne problémy právnej úpravy občianskych erbov na Slovensku. In *Slovenská archivistika*, XXXVI, 2001, č. 2, s. 109 – 110. ISSN-0231-6722; „... za verejnú listinu považuje podľa pôvodu a dôkaznej sily takú listinu, formu ktorej vyžaduje zákon v niektorých prípadoch na platnosť a v niektorých prípadoch na dokázateľnosť právneho úkonu.“ a nasl. text.

Kreovaním Európskej únie a dynamizáciou aproximačného procesu mnohé takéto subjekty očakávali úplné odbúranie procedúry superlegalizácie verejných listín vydaných orgánmi členských štátov Európskej únie, čo však z nášho pohľadu možno považovať hoci za aktuálnu vývinovú tendenciu, avšak uskutočniteľnú až v dlhodobom časovom intervale, determinovanú mierou federalizácie Európskej únie a kvalitatívnej premeny tzv. eurolegislatívy a jej akceptácie na celom území Európskej únie bez výhrad a výnimiek.

Ako sme uviedli, vyššie overenie listiny či superlegalizácia sa ale nevyžaduje všade, vždy a za každých okolností. Napr. vo vzťahu k niektorým štátom sveta sa vyššie overenie verejných listín nevyhnutne vyžadovať na celom ich území nemusí. Tiež vo vzťahu Slovenska k niektorým iným štátom sa nemusí vyžadovať vyššie overenie slovenských justičných verejných listín, ak sa predkladajú súdom cudzieho štátu. Zdôrazniť ale treba skutočnosť, že sú to práve niektoré dvojstranné medzinárodné zmluvy, ktoré toto umožňujú, keďže k nim Slovenská republika pristúpila. Niektoré z takýchto zmluvných štátov nemusia dokonca vyžadovať vyššie overenie verejných listín vydaných slovenskou stranou ani pri iných druhoch písomností, resp. pri ich predkladaní, iným než súdnym orgánom. Upozorniť ale treba tiež na možnosť, že existencia bilaterálnej zmluvy tohto orientovania nemusí zaručovať, že cudzí orgán nebude vyššie overenie slovenskej verejnej listiny vyžadovať, a preto príslušné slovenské štátne orgány odporúčajú aj v takýchto prípadoch zabezpečiť si vyššie overenie slovenskej verejnej listiny, pokiaľ žiadateľ nemá od cudzieho orgánu, ktorému sa takáto verejná listina bude predkladať, jeho jednoznačné vyjadrenie, že vyššie overenie konkrétnej slovenskej verejnej listiny nebude vyžadovať.

Justičné verejné listiny

Za *justičné verejné listiny* sa považujú také verejné listiny, ktoré boli vydané alebo osvedčené orgánmi alebo úradnými osobami v pôsobnosti rezortu ministerstva spravodlivosti.

Vyššie overenie justičných verejných listín vykonávajú v Slovenskej republike krajské sudy a ministerstvo spravodlivosti, pričom im ich kompetencie v tejto oblasti vyplývajú z taxatívnych ustanovení príslušného všeobecne záväzného právneho predpisu, zákona.³

Krajské sudy overujú:

- a) listiny vydané alebo osvedčené okresnými súdmi v územnom obvode týchto krajských súdov,
- b) listiny vydané notármi alebo súdnymi exekútormi so sídlom v územnom obvode týchto krajských súdov,
- c) listiny, ktorých správnosť osvedčili notári so sídlom v územnom obvode týchto krajských súdov (tzv. overené fotokópie listín),
- d) listiny, na ktorých notári so sídlom v územnom obvode týchto krajských súdov osvedčili pravosť podpisu,
- e) preklady do cudzieho jazyka vyhotovené súdnymi prekladateľmi zo zoznamu prekladateľov, ktorý vedie ministerstvo spravodlivosti v elektronickej podobe, resp. forme,
- f) posudky vyhotovené znalcami uvedenými v zozname znalcov, ktorý vedie ministerstvo v elektronickej forme.

Mimoriadne dôležité je pritom venovať osobitú pozornosť požiadavke, aby správnosť odpisu verejnej listiny určenej na použitie v cudzine osvedčil priamo notár, a nie len ním poverený zamestnanec.⁴ Priamo notár, a nie iba ním poverený zamestnanec, musí osvedčiť aj

³ Pozri § 62 zákona č. 97 / 1963 Zb. o medzinárodnom práve súkromnom a procesnom v znení neskorších predpisov (zákon č. 36 / 2005 Z. z. v znení neskorších predpisov (zákon č. 36 / 2005 Z. z. čl. III § 42 bod 12).

⁴ Zák. č. 323 / 1992 Zb. Notársky poriadok, § 57 ods. 2 – vidimácia.

pravosť podpisu na listine určenej do cudziny.⁵ Ak ide o preklad slovenskej verejnej listiny do iného jazyka, musí byť aj samotná či vlastná verejná listina opatrená vyšším overením príslušným orgánom. Vhodné je súčasne zabezpečiť si takéto overenie verejnej listiny ešte pred jej odovzdaním na vykonanie jej prekladu súdnemu prekladateľovi.

Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky overuje len ostatné listiny vydané justičnými orgánmi, napr. listiny vydané krajskými súdmi či Najvyšším súdom Slovenskej republiky.

Verejné listiny vydané inými orgánmi

Verejné listiny vydané inými orgánmi sú listinné dokumenty konštituujuce alebo deklarujúce určitý právny a skutkový stav, vydané orgánmi ústrednej alebo miestnej verejnej správy. Tieto listiny formou vyššieho overenia overujú spravidla príslušné orgány rezortu, do ktorého pôsobnosti orgán, ktorý verejnú listinu vydal alebo potvrdil, patrí. Sústavu orgánov verejnej správy Slovenskej republiky, ktoré overujú metódou superlegalizácie verejné listiny, vytvárajú spravidla:

- a) Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky – vykonáva overovaciu činnosť vo vzťahu k verejným listinám vydaným v jeho rezorte, ako sú napr. doklady o štátnom občianstve, živnostenské listy, rozhodnutia o osobnom stave atď., s výnimkou listín, ktoré overujú obvodné úrady.
- b) Obvodné úrady – overujú
  - matričné doklady, okrem rozhodnutí o osobnom stave (napr. rodný list, sobášny list, úmrtný list atď.),
  - verejné listiny vydané orgánmi samosprávy (napr. potvrdenie o žití, potvrdenie o pobyte, avšak s výnimkou územia hlavného mesta Bratislavy, kde vydáva potvrdenie o pobyte Krajské riaditeľstvo Policajného zboru a tento doklad ďalej overuje ministerstvo vnútra a pod.),
- c) Ministerstvo školstva Slovenskej republiky – overuje verejné listiny vydané v jeho rezorte, predovšetkým listiny vydané vysokými školami, strednými školami, základnými školami, napr. diplomy o dosiahnutí vysokoškolského vzdelania, doklad o vysokoškolskom štúdiu, doklad o vykonaných skúškach, doklad o udelení vedecko-akademickej alebo umelecko-akademickej hodnosti, avšak s výnimkou stredných zdravotníckych škôl.
- d) Ministerstvo zdravotníctva Slovenskej republiky – overuje verejné listiny vydané v jeho rezorte, napr. doklad o odbornej kvalifikácii získanej vzdelávaním na Slovenskej zdravotníckej univerzite, maturitné vysvedčenia získané na stredných zdravotníckych školách atď.,
- e) Ministerstvo obrany Slovenskej republiky – overuje verejné listiny vydané v jeho rezorte, napr. listinu o vykonaní vojenskej služby v ozbrojených silách Slovenskej republiky atď.,
- f) Ministerstvo zahraničných vecí Slovenskej republiky – overuje tie verejné listiny, ktorých superlegalizácia nepatrí do pôsobnosti žiadnemu z uvedených verejných orgánov, a to napr. výpisy z registra trestov Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky, listiny vydané daňovými úradmi, výpisy z katastra nehnuteľností, certifikáty Štátneho ústavu na kontrolu liečiv a prípadne iné doklady vydané inými orgánmi a pod.

---

⁵ Cit. 3, § 58 ods. 5 – legalizácia.

Formy vyššieho overenia justičných verejných listín

Justičné verejné listiny sa overujú dvomi spôsobmi, a to formou osvedčenia či tzv. apostilou alebo formou konzulárnej superlegalizácie.

a) Osvedčenie, tzv. apostila

Dohovor o zrušení požiadavky vyššieho overenia zahraničných verejných listín, v Slovensku publikovaný ako oznámenie č. 213 / 2002 Z. z. deklaruje zoznam štátov, vo vzťahu ku ktorým sa vyžaduje vykonanie vyššieho overenia justičných verejných listín. Apostila sa vydá, ak sa má verejná listina použiť v niektorom z týchto štátov – Albánsko, Andorra, Antigua a Barbuda, Argentína, Arménsko, Austrália, Azerbajdžan, Bahamy, Barbados, **Belgicko**, Belize, Bielorusko, Bosna a Hercegovina, Botswana, Brunej, **Bulharsko**, **Cyprus**, **Česko**, Čierna Hora, Čína (Hong – Kong a Macao), **Dánsko**, Dominika, Ekvádor, **Estónsko**, Fidži, **Fínsko**, **Francúzsko**, **Grécko**, Grenada, Gruzínsko, **Holandsko**, Honduras, Chorvátsko, India, **Írsko**, Island, Izrael, Japonsko, Juhoafrická republika, Kazachstan, Kolumbia, Kookove ostrovy, Kórejská republika, Lesotho, Libéria, Lichtenštajnsko, **Litva**, **Lotyšsko**, **Luxembursko**, Macedónsko, **Maďarsko**, Malawi, **Malta**, Maršalove ostrovy, Maurícius, Mexiko, Moldavsko, Monako, Namíbia, **Nemecko**, Niue, Nórsko, Nový Zéland, Panama, **Poľsko**, **Portugalsko**, **Rakúsko**, **Rumunsko**, Rusko, Salvador, Samoa, San Marino, Seychely, **Slovinsko**, Spojené štáty americké, Srbsko, Surinam, Svazijsko, Svätá Lucia, Svätý Kitts a Nevis, Svätý Vincent a Grenadiny, **Španielsko**, Švajčiarsko, **Švédsko**, **Taliano**, Tonga, Trinidad a Tobago, Turecko, Ukrajina, **Veľká Británia**, Venezuela.

Vo vzťahu k týmto štátom, vrátane Slovenska, keďže sú zmluvnou stranou uvedeného medzinárodného dohovoru, teda vydá krajský súd alebo ministerstvo spravodlivosti osvedčenie, čiže apostilu. Pre justičnú verejnú listinu to znamená, že sa musí *overiť v rámci troch procedurálnych etáp*. Predovšetkým ju najprv overí krajský súd alebo ministerstvo spravodlivosti podľa stanovenej príslušnosti, čím sa završuje prvá etapa procesu vyššieho overenia justičnej verejnej listiny. Nasleduje druhá etapa procesu overovania, ktorej nadväzujúca procedúra spočíva v akte predloženia takto overenej listiny konzulárnemu odboru Ministerstva zahraničných vecí Slovenskej republiky. Po overení konzulárnym odborom ministerstva zahraničných vecí justičnú listinu následne overuje príslušný zastupiteľský úrad, t. j. veľvyslanectvo alebo konzulát toho štátu, v ktorom sa má overená justičná listina použiť.

Proces vyššieho overovania justičných listín krajskými súdmi alebo ministerstvom spravodlivosti podlieha v Slovenskej republike spoplatneniu správnym poplatkom, ktorý sa uhrádza v stanovenej výške kolkovými známkami. Vyberá sa tak v súčasnosti správny poplatok vo výške 100 SKK za overenie každého jedného úradného podpisu deklarovaného na takejto listine, rovnako aj 100 SKK za overenie odtlačku každej jednotlivéj úradnej pečiatky. Suma, resp. výška za apostile zaplateného správneho poplatku, teda predstavuje 200 SKK vtedy, ak overovaná verejná justičná listina obsahuje jeden úradný podpis a jeden odtlačok úradnej pečiatky. Pre výšku spoplatnenia vyššieho overenia listiny je rozhodujúca aktuálna sadzba takéhoto poplatku uverejnená v Sadzobníku správnych poplatkov, tvoriaceho prílohu zákona č. 145 / 1995 Z. z. o správnych poplatkoch v znení neskorších predpisov.

Verejná listina vybavená apostilou sa môže prirodzene používať bez jej ďalšieho overenia v ktoromkoľvek zmluvnom štáte, ktorý pristúpil k medzinárodnému Dohovoru o zrušení požiadavky vyššieho overenia zahraničných verejných listín a pred ktorýmkoľvek jeho orgánom. Akt vyššieho overenia slovenskej verejnej listiny teda nie je byrokratickou prekážkou v rozvoji medzištátnych spoločenských vzťahov, ako je to niekedy vnímané laickou verejnosťou v Slovensku, ale práve naopak, slovenským občanom v ich vlastnom

záujme zjednodušuje deklarovanie potrebných právne relevantných skutočností a právnych vzťahov pred oficiálnymi orgánmi cudzích štátov.

b) Konzulárna superlegalizácia

Konzulárne vyššie overenie justičnej verejnej listiny sa vyžaduje vyznačiť takúto listinu vtedy, ak sa má takáto slovenská verejná listina použiť v takom štáte, ktorý nepristúpil ako zmluvná strana k medzinárodnému Dohovoru o zrušení požiadavky vyššieho overenia zahraničných verejných listín.

Slovenská veda medzinárodného práva pritom diferencuje konglomerát štátnych orgánov pre medzinárodné styky podľa rozličných klasifikačných kritérií. Spomedzi **zahraničných orgánov**, členených na zahraničné orgány podľa povahy ich práce a rozsahu splnomocnenia a na zahraničné orgány podľa trvania plných mocí, je z hľadiska výkonu verejnej správy v zahraničí dôležité delenie týchto orgánov **na diplomatické orgány a nediplomatické**.

Zahraničnými orgánmi pre medzinárodné styky sú:

- a) diplomatické misie,
- b) stále misie pri medzinárodných organizáciách,
- c) delegácie v medzinárodných organizáciách a na medzinárodných konferenciách,
- d) konzulárne úrady.

V kategórii nediplomatických zahraničných orgánov predstavujú **konzulárne úrady** typ stálych nediplomatických zahraničných orgánov štátu pre medzinárodné styky, ktoré tvoria významný článok v sústave orgánov verejnej správy každého štátu, pôsobiace mimo jeho územia v prospech ochrany záujmov a práv jeho občanov a právnických osôb formou legálneho a legitímneho vykonávania správnych a iných im zverených činností, najmä ich zastupovaním pred zväčša miestnymi orgánmi prijímacieho štátu. Konzulárny úrad predstavuje teda taký nediplomatický zahraničný orgán jedného (vysielajúceho) štátu zriadený na území druhého (prijímacieho) štátu, ktorý zabezpečuje ochranu záujmov vysielajúceho štátu a jeho fyzických osôb (občanov) a právnických osôb, ako aj plnenie stanovených administratívnych (správnych), ekonomických (hospodársko-obchodných) úloh a civilných (občianskoprávných) záležitostí.⁶

*Peter Báňas
generálny riaditeľ
Sekcia medzinárodného a európskeho práva
Ministerstvo spravodlivosti Slovenskej republiky*

*mpor. Mgr. Kristína Králiková
Akadémia Policajného zboru v Bratislave
Katedra hraničnej a cudzineckej polície
e-mail: kristina.kralikova@minv.sk*

---

⁶ Porovnaj s KRÁLIK, J., ŠMÁTRALA, M. Podiel vojenskej a policajnej diplomacie na rozvoji medzinárodnej spolupráce. In *Možnosti rozvoja verejnej správy. Zborník z medzinárodnej vedeckej konferencie konanej dňa 30. 11. 2007 na Akadémii Policajného zboru v Bratislave*. 1. vyd. Bratislava : Akadémia Policajného zboru, 2007, s. 151 – 166. ISBN 978-80-8054-426-3.